

Veszélyben Németország az Energiewende miatt

A szövetségi parlament (Bundestag) az Energiewende folytathatósága érdekében az energiaárak növelését és az áramellátás biztonságának lazítását mérlegeli. A **szövetségi számvevőszék** (Bundesrechnungshof) figyelmeztet: ha ez így megy tovább, veszélybe kerül Németország. „A költségek kontrol nélkül maradnak – és az áramkimaradások veszélye fenyeget”.¹

A számvevőszék három évvel ez előtt készített már jelentést, amelyben keményen bírálta a gazdasági minisztérium energiapolitikáját, elsősorban a nem kielégítő ellenőrzés és a hiányos irányítás miatt. Most egy újabb jelentése látott napvilágot, az ellátásbiztonságot bíráló analízisével.

Kay Scheller, a számvevőszék elnöke az új jelentés bemutatása alkalmából kiemelte, hogy a 2018-ban elkészült előző jelentés óta az Energiewende eredményessége érdekében alig tettek valamit. „Ez kijózanítóan figyelmeztető!”

A korábbi jelentésben elsősorban az Energiewende költségeit, most viszont kiemelten **Németország áramellátásának biztonságát** elemezték. Az eredmény riasztó. A szövetségi kormány „nem kezeli az ellátásbiztonságot reálisan fenyegető veszélyeket megfelelően. Az Energiewende monitorozása hiányos.”

A jelenlegi rendszerben egyre magasabbak az áramárak. A jelentés idéz egy tanulmányt, amely szerint 2020 és 2025 között az áramellátás költségei, beleértve a hálózati bővítéseket, plusz 525 milliárd euróval növekednek. Pedig, a lakossági áramárak már most 43 %-kal magasabbak, mint az európai átlagos ár.

„A számvevőszék annak a veszélyét látja, hogy **az Energiewende-nek ez a formája egész Németországot veszélyezteti**, a magas áramárak pénzügyileg túlterhelik az ipari és háztartási fogyasztókat egyaránt” – figyelmeztetett Kay Scheller a tájékoztatón. „Ez végül az Energiewende társadalmi elfogadottságát fogja veszélyeztetni.”

A jelentés szerzői kritikájukat a felelős szövetségi gazdasági minisztériummal is egyeztették, de a Peter Altmaier CDU-s politikus által vezetett minisztérium észrevételeinek és magyarázatainak figyelembevétele után sem enyhültek érdemben a kritikák.

Az elemzés hangsúlyozza, hogy a kormányzat pl. a szénkiszállással kapcsolatban nem kellő súllyal kezeli annak következményeit. Ez év elején 11 kőszénerőművi egységet leállítottak, gyorsabban, amint a szénkiszállási törvény azt tartalmazza, és amint a szakértők szerint az ellátásbiztonság fenntartása érdekében szabadna.

A gazdasági minisztérium legutóbb 2019-ben, azaz a szénkiszállási törvény megjelenése előtt szakértővel vizsgálta az ellátásbiztonság helyzetét, és ezzel indirekt a szénkiszállási terveket, és azokat a szakértő meggondolatlanak találta. A számvevőszéki vizsgálat ennek alapján a következő következtetlenséget bírálja: a törvényben rögzített szénkiszállással

¹ Daniel Wetzel: Jetzt wird die Energiewende zur Gefahr für ganz Deutschland, WELT, 31.03.2021

szemben a szénerőművi blokkok leállítása gyorsabb, mint ami a 2022 utáni időszakra vonatkozó vizsgálat szerint a biztonságos teljesítmény garantálásához szükséges. A kapacitáshiány 4.5 GW, ami négy nagy hagyományos erőművi egységnek felel meg. A gazdasági minisztérium ennek ellenére 100 %-os „teljesítmény kiegyenlítődési valószínűségről” beszél. E szerint annak sansza, hogy az áramkínálat fedezni tudja az igényeket 99, 94 %-os.

Ezt a számvevőszék szakértői megkérdőjelezi. A kormánynak a fogyasztói igények kielégítésére vonatkozó valószínűségi adatai „részben irreális feltételezéseken nyugsznak, vagy inkább az aktuális politikai és gazdasági változások alapján túlhaladtak”.

„Irreális abból kiindulni, hogy a megújuló erőművek kiépítési céljai a jelenlegi nehéz engedélyezési eljárások mellett, különösen a szélerőművek esetében elérhetők.” Kockázatos, hogy a kormányzat a szél- és naperőművi szimulációs prognózisait a 2009 és 2013 évek közötti meteorológiai adatok figyelembevételével határozta meg, mely idő alatt nem volt gyenge időszak a szél- és napenergia területén. Pedig gyakran előfordulnak gyengébb évek is. Továbbá azt is megkérdőjelezi a vizsgálatot végző szakértők, hogy a szükséges tartalékerőművek kapacitását megfelelően határozták-e meg. A kormányzat pl. 2020 okt 1-re az árampiac kiegyensúlyozottságához 2 GW tartalékkapacitás biztosítását írta elő. A hálózatüzemeltető a szövetségi hálózati ügynökség áldásával viszont csak ennek a feléről gondoskodott. A számvevőszék „megkérdőjelezi, hogy a szövetségi gazdasági minisztérium eleget tesz-e azon törvényi kötelezettségének, hogy felülvizsgálja a tartalékkapacitások szükségletét és meglétét”.

A mai elképzelés, hogy áramhiány esetén az ipari üzemek termelésüket szabad akaratukból, veszteség nélkül képesek lesznek csökkenteni. A gazdasági minisztérium 2030-ig 16 GW ilyen fogyasztáscsökkentési potenciállal számol. A környezetvédelmi hivatal viszont csak 6 GW-al. Valószínűleg a kormányon belül sincsen egyetértés abban a kérdésben, hogy a mekkora ilyen „teherledobásra van szükség az áramhálózat stabilitásának a fenntartásához” – véli a számvevőszék.

Kérdéses az is, hogy a szövetségi kormány miért gondolja, hogy 4,5 GW hálózati (vezetési) tartalék elegendő az energiaegyensúly zavarainak a kivédésére. Az un. piaci adatbázisban viszont csupán 9,4 MW szerepel, ami a kormány által becsült értéknek csupán 0,2 százaléka.

A kormánynak egyéb feltételezései sem felelnek meg a realitásoknak, figyelmeztetnek Bonnból a számvevőszék szakértői. Az energiaigények távlati becslésénél abból indulnak ki, hogy a lakosság lélekszáma 2050-ig 75 millió alá csökken. A statisztikai hivatal viszont „a három vizsgált variáns esetében nagy valószínűséggel 77,6 és 83, 6 millió fővel számol 2050-ben.

A villamosenergia ellátásbiztonságával kapcsolatban a gazdasági minisztérium feltételezései „részben optimisztikusak, részben valószínűtlenek”, kritizál a számvevőszék A minisztérium egyetlen olyan változatot sem vizsgált, amikor több lehetséges tényező egyidejű fellépése veszélyezteti az ellátásbiztonságot. Így pl. előfordulhat, hogy késik egy távvezeték építése, és egyidejűleg a határkeresztező távezetékek is valamiért szűkösek. A gazdasági minisztérium álláspontja szerint az ilyen különböző okok „halmozódását” figyelembe venni, a jelenlegi

szakmai viták szerint értelmetlen. De ez az álláspont a számvevőszék vizsgálói számára „nem meggyőző”.

További jelentős bizonytalanságot jelent a kereskedelem és szállítás elektrifikálásának (e-autózás) és a hidrogéngazdaság, az elektrolízis állomások áramigényének biztosítása. A kormány feltételezése szerint 2030-ig az áramigény többé-kevésbé stabilan fedezhető, amivel a számvevőszék vizsgálói egyáltalán nem értenek egyet.

A szövetségi gazdasági minisztérium **a kritikákat visszautasítja**: Németország egy konzisztens rendszerrel rendelkezik az ellátásbiztonság értékeléséhez. A hidrogéntermelés sem okoz hálózati túlterhelést, mert az elektrolízis állomások „a hálózat előnyére vezérelhetők”.

Összességében a minisztérium nem tudta a számvevőszék szakértőit meggyőzni: „a számvevőszék tartja magát ahhoz, hogy azok a feltételezések, amelyekre a jelenlegi árampiac ellátásbiztonságának az értékelése nyugszik, irreálisok vagy túlhaladottak” – tartalmazza a soron kívüli jelentés összegzése.

* * *

Mit fűzhetünk hozzá mindezekhez?

A német szakemberek és mi is e honlapon régóta jelezzük és bíráljuk a német Energiewende hibáit, hiányosságait, tévútra tévedését, célkitűzéseinek megvalósíthatatlanságát. De mégis más, ha a német számvevőszék teszi ugyanezt. Úgy gondoljuk, hogy ez mégis egy fontos határállomás.

Szakmai szempontból szégyenteljes a német szövetségi gazdasági minisztérium szerepe, felelőtlen szolgálalkú magatartása és pökhendi viselkedése. A „legaranyosabb” új felfedezése az elektrolízis állomásoknak a hálózat előnyére való vezérelhetősége. Nem értik, vagy csak nem akarják érteni?

Miképpen történhet ez meg a napjaink Németországában?

(Petz Ernő, 2021. 04. 14.)